

מסורת הש"ס

(א) [סנהדרין קג. ע"ש, (ב) [בן
יאשיהו], (ג) [ויקרא כו],

מוסף רע"י

[illegible]

רבינו גרשום

פורענות מודמנת לו, ואם יארע
לו אחד מאלו בתוך מ' יום ניצול
מזאתו פורענות: צדקות ד' אשר
עשה [אתכם ואת אבותיכם].
מלמד שבצדקה עשה את
אבותיכם ולא בדין: זה דור
דורשיו. כלומר כדור כן דורשיו
היינו מנהיגיו: לענין תוקפא
וניהורא. כלומר שאם מנהיג
קפדן כך כל הקהל כן גמי אם
הוא עניו אף כולו כן:

[illegible]

פורענות מודמנת לו. למי שעברו ע
מפני הסוכה. שהיה מוכח להם [7
דורשין. דמקש דור לדורשין: למעלין
שנא דכתיב ביהויקם ודקיהו בראש
מעשה בראשית בימיהם: סוקפא.
כעס: גיחסא. נוח לרשות:

הדרן עלך יש בערכין

ה'שג יד **צנודר**. מורת דין
השג יד שהעני יתן צערין
לפי השג יד דכתיב ^א ואם מק הוא
ממעריך בחר נודר אזלין ולא בחר
יגידר כדמפרש לקמן: ^א והשנים
יגידר. כדמפרש לקמן ^א יל שהעריך
וקון נותן ערך זקן דלא אזלין בחר
שנים ^א ידיה דנודר דהא לא אמר
וערי עלי אלא ערך פלוני עלי וערך
וקון מנן ששים ומעלה פחות מערך
ילד: ^א והעריך צנודר. קלך הערך
נזקכה ונקה בחר נערך אזיל ולי
דבחר מעריך כדמפרש לקמן ^א אש
שהעריך אשה דאמר על פלוני
עלי נותן ערך ^א הנערך: ^א נותן
הנערך. כדמפרש לקמן ^א אש העריך
ועצמו ^א פחות מנן עשרים דהוי ערך
קטן וקודם נתינתו עשה בן עשרים
אזלין נותן אלא כשהעריך
תחילה: ^א אומר אף צערין בן.

אילו מתרמי בערכין דומיא דקרבנות
היו קרבנות דהא דאמרת דערכין
אינן קרבנות משום דלא דמו
אלא אהדדי דמפני מה עני שהעריך
עשיר נותן ערך עני לפי השג יד
משום דאין העשיר חייב כלום ולא
דמי למזורע וזה שאמר על העשיר
אלא נתכוון אלא לפי מדה שנותניו
של העשיר שפחותין או יתירין על
ששנותמיו שלו הלכך נידון בהשג יד
דהא לא פירש כלום אלא ערך מדה ׀
שנותניו של העשיר קיבל עליו דמי
עךך נידון בהשג יד: אצל עשיר
ששאמר ערכי עני. דהוי חייב ערך
שסלם דומיא למזורע עשיר ושמע
עני וכו' (א) : גב' וקפריך הגו יד
בגורר דמערך דהא. ולא בגורר
דמי עלי אין נידון בהשג יד אלא
יתן ההכל יתן כסיוול למצריח צפרק
ההאומר משקלי עלי (לקמן ב.) חומר
מבערכין שהגדרים אין
ידושים בהשג יד: ומשני דכפי
על פי אשר השיג וגו'. כלומר הא
למעריך כהא נודר ׀ (א) לישנא
דקרא נקט: השנים שגנב ׀ (א) ולא
בגנביו. דהאומר דמי פלוני עלי אין
לפי מדה שנים אלא כפי
שפחותו פלוני נמכר בשוק: ואף על גב
דמדידו עשיר. בתמיה. מדירו היינו
שזמר קרבן מזורע ׀ עלי: דלמא
למזורע חס רחמנא אדלות
עלילא למדידו לא וואף׃ דהו עני:
אצל קרבנות אינו קו. הא עני:

אֲרָצֵים יוֹם בָּלֹא יִסּוּרִין:
 סִיּהָם: מֵאִי דִמְתִּיב זֶה דּוֹר
 לַעֲנִין חֲסִידוֹת (א) : מֵאִי
 מִפִּי שְׂבִיקָה הַקִּבְצָה לַהֲפֹךְ

פורענות מזדמנת לו תניא רבי אליעזר הגדול אומר ^א אלמלא בא הקב"ה עם אברהם צחק ויעקב בדיו אין יכולין לעמוד מפני תוכחה שנאמר ועתה התיצבו ואשפטה אתכם לפני ה' את כל צדקות ה' אשר עשה אתכם ואת אבותיכם ^ב דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה פלוגי בה רבי יהודה נשיאה ורבנן חד אמר דור לפי פרנס וחד אמר פרנס לפי דורו למאי הלכתא אילימא למעלויות דמר סבר אי מעלי דרא מעלי פרנס ומר סבר אי מעלי פרנס מעלי דרא הא איכא צדקיה דהוה מעלי ודריה לא הוה מעלי והא יהויקים דלא הוה מעלי ודריה הוה מעלי דאמר ^ג רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מאי דכתיב בראשית ממלכות יהויקים ^ד מלך יהודה ^ה ביקש הקב"ה להחזיר את העולם לתהו ובהו בשביל יהויקים כיון שנסתכל בדורו נתיישבה דעתו בביקש הקדוש ברוך הוא להחזיר את העולם לתהו ובהו מפני דורו של צדקיהו כיון שנסתכל בצדקיהו נתיישבה דעתו אלא לענין תוקפא וניחותא קאמרין;

הדרן עלך יש בערבין

השג יד בנודר והשנים בנידר והערבין בנערך
והערך בזמן הערך השג יד בנודר כיצד
עני שהערך את העשיר נותן ערך עני ועשיר
שהערך את העני נותן ערך עשיר אבל
בקרבות אינו כן *הרי שאמר קרבנו של מצורע
זה עלי היה מצורע עני מביא קרבן עני עשיר
מביא קרבן עשיר רבי אומר אומר אני אף
בערכין כן יוכי מפני מה עני שהערך את
העשיר נותן ערך עני שאין העשיר חייב כלום
אבל עשיר שאמר ערכי עלי ושמע עני ואמר
מה שאמר זה עלי נותן ערך עשיר: גמ' ה השג
יד במערך הוא כדכתיב *אשר תשיג יד הנודר
יעריכנו הכהן השנים בנידר בנערך הוא אידי
ואמר השג יד בנודר אמר נמי השנים בנידר:
השג יד בנודר כיצד עני שהערך את העשיר
נותן ערך עני: מ"ט דאמר קרא אשר תשיג יד
הנודר בנודר תלה רחמנא אבל בקרבות אינו
כן הרי שאמר קרבנו של מצורע זה עלי היה
מצורע עני מביא קרבן עני ואע"ג דמדירו עשיר
*ואם דל הוא אמר רחמנא ולא דל הוא אמר
רבי יצחק כשהיה מדירו ולא דלמא עליה
דידיה חס רחמנא אמדירו לא דהכתיב הוא
אמר רב אדא בר אבהו ואין ידו משגת לרבות
את הנודר אבל מדירו עשיר הכי נמו דמייית
בעשירות א"כ מאי אבל בקרבות אינו כן
ת נמי אולת צתר נודר: לפוטרו אס כן נדר צהדיא
ומשני

הוא דל חס רחמנא עליה דלייתי בדלות
הא כתיב הוא כלומר דהוא מצורע לייתי
תב דהא כתיב ואם דל הוא אלא ואין יד
ן מאי אבל בקרבנות אינו בן כלומר דא

יֵשׁ בַּעֲרֻכִּין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי עֲרֻכִּין

2.

**עין משפט
נר מצוה**

תורה אור השלם

1. ועתה תרצבו ואשפשו
לפני יי' את כל צדוקת יי'
אשר עשה אתכם אלה
אתיכם: שמואל א' כ'
2. וזה דור דרשני מבקשי פניו
ועבד ליה: תהלים כ'
3. בראשית מלכות יהויקים
הוא יאשיהו מלך יהודה
היה בן דוד מותא יי' לאדמו:
ישימא כ'
4. ואם מן הוא מערבו
והעמיד לפני הבחן והערער
אתו הבחן על פי אשר תשיג:
ופר יעריבו הבחן:
ירקא כ ח
5. ואם לא הוא ואין יד משנת
ולקח כשדו אחת אשם להנחמה
לכפר עליו ועושרו ולע אחר
כלול בשמן למנחה ולע שמן:
ירקא ד כ'

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה למעליהם וכו' חסידות הס"ד ואח"כ מ"ה בראשית מאי שגא דחמיס: (ב) ד"ה וסגרינן צנערך וכו' ערך אשה הס"ד ואח"כ מ"ה הערך בזמן: (ג) ד"ה אלז וכו' עני וכו' הס"ד חסיד מ"ה השג יד וכו' וקפרינ: (ד) ר"ה השנים בנידר צנערך הוא ולא צנער:

שינוי נוסחאות

[illegible]

שיטה מקובצת

תום' ד"ה השג יד כו' בנערך.
גליון. וי"ל משום דשנים בנידר
אם ילד הוא אם זקן היה ראוי גם
השג יד תהיה בנידר אם עני אם
אמר השנים בנידר. הרא"ש ז"ל:

[יירות] אע"ג (דהמודר) [דמצורע]